

K IZVORU SLOVARSKÉ ENOTE PLETNJA

Kolikor vem, je prvi pisal o izvoru slovarske enote *pletnja* Vladimir Naglič, in sicer v JiS 4, 1958/59, str. 32. V besedi vidi prevzetek iz nemščine, vir naj bi bila slovarska enota *Plät-te*, 'plovilo s ploskim dnom'. (Opozorilo na Nagličev zapis sem našel v listkovnem gradivu SSKJ pod *pletnja*.) V skladu s tem naj bi bila etimološko pravilna knjižna pisava *pletna* brez *j*, taka pa je tudi gorenjska izgovarjava.

Podpisani soglašam z Nagličevimi izvajanji – do enakih misli sem se dokopal neodvisno od njega, le da trideset let pozneje –, podprl pa bi jih rad s podatki, ki so v tej zvezi pač bistveni, saj dokazujejo, da je bila slovarska enota *Plätte* znana v bavarski, in še posebej koroški, narečni nemščini 19. stoletja, torej takrat kot zdaj na meji s slovenščino.

Besedo omenja namreč Schmellerjev slovar bavarščine (v drugi izdaji pod *Die Plätten*, I. del, 1872, stolpec 463). Pomen (v mojem prevodu): 'ploska ladja'. Dalje je beseda *Plätte* navedena v Lexerjevem slovarju koroške nemščine (*Käntisches Wörterbuch*, 1862) pod *plet-te*, *plett'n* v stolpcu 31. Pomen (v mojem prevodu): 'majhna ploska ladja'. Po navedbah v Lexerjevem slovarju sklepam, da je beseda omenjena tudi v prvi izdaji Schmellerja – ta izdaja mi ni bila dostopna –, in sicer v I. delu, 1827, stolpec 338.

Slovarji moderne nemščine označujejo besedo *Plätte* kot avstrijsko, npr. Dudnov *Deutsches Universal Wörterbuch* 1983. Tam je navedena tudi zgodovina besede: v srednji visoki nemščini ni izpričana, v stari visoki nemščini se je glasila *pletta*, to pa je prevzeto iz srednjelatinškega *plat(t)a*, 'plošča'.

Besedo *Plätte* je poznal Pleteršnik, navedena je v njegovem slovarju kot prevod slovarske enote *plitvica*.

Janez Orešnik
Filozofska fakulteta v Ljubljani

LEKTOR V DANAŠNJEM GLEDALIŠČU

Oton Župančič je začetnik modernega odnosa do jezika in govora na slovenskem odru in utemeljitelj lektorskega poklica. Če pogledamo v njegove načelne spise in zapiske, bomo iz njih lahko izvlekli najosnovnejše funkcije lektorskega poklica v gledališču. V svojem predavanju *Slovenski jezik in gledališče* je leta 1912 zapisal te znane stavke: »Po vsem svetu so gledališča praktična šola lepega, vzornega jezika, in to bi moralo biti gledališče zlasti pri nas, ki nas v tem oziru ovirajo razmere vse drugače kakor druge narode. Koliko časa, koliko duševne moči, ki ga porabi Nemeč, Francoz, Rus za proučevanje svojega jezika, potratijo pri nas izobraženec z nemščino, ki nas čezdalej bolj prepaja s svojim duhom, tako da pogosto pišejo naši ljudje slog, umeven zbranec človeku, ki pozna nemščino. Da, prišli smo v tem tako daleč – in to bi vam lahko dokazal – da velja pri nas za